

På vilket sätt och varför är eleven i centrum när lärare förhåller sig till utmaningar i klassrummet?

Med utgångspunkt i två studier, en avslutad och en pågående, belyses och diskuteras utmaningar i klassrummet. Utgångspunkt tas i begreppet institutionalisering, det faktum att lärare sätts att myndigt organisera och genomföra ett uppdrag som offentligt beslutats, och på samma gång förhålla sig till elever som enligt lag är tvingade att befinna sig i institutionen för att om möjligt utvecklas socialt och kunskapsmässigt. Presentationen siktar in sig på att problematisera hur och varför lärare agerar som de gör, individuellt och som kollektiv, i relation till den yrkesetiska föreskriften *eleven alltid i centrum*.

I den avslutade studien beskrivs tre stycken skolår 7 klasser och några av deras lärare som följdes under delar av åtta månader. I fokus stod deras arbetsrelationer. Mer precis studeras vad lärare uppmärksammade som störande, hur de förhöll sig till detta uppmärksammade och hur detta kunde förstås i relation till lärarnas regler och förhållningssätt. Ur resultaten kunde konstateras att de 49 studerade lärarna skolåret 2003-2004 stördes av samma sak som, bland annat svenska, lärare funnit störande sedan mitten av 1950-talet. Vidare att det då som nu var förhållandevis enkla företeelser som störde och att lärarna sinsemellan stördes på olika sätt, inte sällan beroende på vilken relation de hade till eleverna och vilket ledarskap de utövade i klassrummet. Men också, oavsett detta, hur lärarna utnyttjade i stort sett samma slags åtgärder för att hantera utmaningar, i form av störningar i klassrummet. Vidare hur lärarna i många fall lagt grunden för eller till och med skapat utmaningar utifrån sina tillsynesoreflekterade föreställningar. Detta blev synligt på flera sätt, bland annat i varierande förhållningssätten till killar och tjejer.

I den pågående studien undersöks fenomenet Youtubeexponerade lärare. Studien beskriver resultatet av 15 timmars studier av utlagda filmer associerade till lärare och undervisning. Resultaten visar vilka kategorier av lärare som förefaller exponeras på webbsajten liksom ett slags mönster hos besökarna. Detta ger sammantaget underlag för preliminära slutsatser avseende lärares ledarskap och eleven i centrum. Det förefaller vara så att läraren själv kan påverka om han eller hon exponeras på YouTube liksom i hög grad om läraren kommer att beskådas. Men, studien ger också underlag för en kritisk diskussion kring kollegialitet. Detta med hänvisning till innehållet i filmklippet som är exponerat och diskussionerna som först i relation till företeelsen, som har förekommit i flera länder med institutionaliserat skolsystem, elektricitet, datorer och internet.

Bägge dessa studier avser att vara exempel på forskning som kvalificerat underlag för diskussion lärare emellan. Presentation avser också utmana till ifrågasättande och diskussion för att finna ut – hur gör lärare och varför när eleven sätts i centrum?

Marcus Samuelsson, Linköpings universitet, marcus.samuelsson@liu.se